

גליון מס' 1 פר' בראשית תשפ"א

בענין עשרה דורות מאדם ועד נח

(תובל ק'ו, יבל, נעמה)

בירור יסודות

בריאת הבחירה

היא לעשות בה כרצוני "...והארץ נתן לבני אדם!"
דהיינו שלדידו של הים, יצירת יבשה הוא יצירת מקום למרד בבורא. והים אינו מסוגל לעשות זאת בכחות עצמו. ושוב אין הדבר נובע מדעתו בעניין, בין אם היא קיימת ובין אם לאו; עצם טבע חיותו אינה מאפשרת דבר זה. הוא כל כולו אינו מבין - לאן הוא כבר יכול ללכת, שתאפשר לאדם לעשות ככל העולה על רוחו? הרי לית אתר פנוי מי ניה! פשוט הדבר - אין הוא יכול לפנות מקום.

האדמה אף היא אינה ממרה ח"ו את דבר ה', היא פשוט אינה יכולה מעצם טבעה לגזור על עצמה כליה בעולם שני מסר לאכילה על ידי אלו העלולים לכ" לות את העולם בבלי דעת.

וכן הוא הדבר לעניין דברי המלאכים. אפילו המלאך אינו "בר הכי" להתווכח עם הבורא ח"ו. אמנם לעניין עצם דעתו על בריאת האדם, היא לעולם אינה יכר לה להיות חיובית לגבי חילול שמו ית" בך על ידי מציאות האדם הבוחר ברע. אדרבא, מצידו הוא צריך להתנגד לכך, מכיוון שבריאת האדם מנוגדת במהותה לכל יישותו ממש. הוא אינו יכול לומר אחרת מאשר "אל יברא".

ונראה כי זהו אשר באו חכמינו ללמדינו. שבריאת האדם כבעל בחירה היוותה חידוש במושגים של בני העולם הנברא, כאשר ברא ה' את האדם בצלמו, ועשהו לתכלית כל היצור.

המשך בירורי מקרא מעמוד 1

(מדרש אגדה על בראשית, הו"ד בס' תורה שלמה)

עכשיו יכול לבוא חנוך של זרע שת, ולגלם באופן הנכון כיצד ליישם את שפעו של קינן לבנות את העולם ולחנכו.

ואחרי חינוך זה בא מתושלח, אשר עליו אמרו חז"ל: **מתושלח צדיק גמור היה [ולמה נקרא שמו מתושלח? שכל דיבור ודיבור שהיה יוצא מפיו היה מושל וכו' (מתוך הקדמת אגדת בראשית הנ"ל)]** וכל דיבור ודיבור שהיה יוצא מפיו היה מושל ר"ל משלים בשבחו של הקב"ה והיה שונה ט' מאות סדרי משנה כיון שמת שמעו קול רעש ברקיע שהיו עושין לו הספד והיו יור" דין דמעות

מעניי חיות על מקום פטירתו (ילקוט שם עוני ח"א רמז מ"ב)

שיעור עצום של חזרת אורו ית', וממילא שימורו של שפעו - לנצח נצחים, כך שא" פילו המבול לא רק שלא מחה את הכל בז' כותו של מתושלח, אלא אף נתעכב בגללו! וממילא כאשר באים משם ללמד השאלה היא "מה לי ללמד ולזרעיותיו?" והתשובה היא אחרת לגמרי: נח - זה ינחמנו!

ודבר זה לכאורה מהווה תימה רבתי. הרי השי"ת הוא אדון כל העולם, אשר אין שום רצון הקובע עבורו מאומה, וכל רצון הוא כאין כנגדו. על אחת כמה וכמה כאשר המדובר אינו בבני אדם בעלי בחירה ורצון משלהם, אלא ביצורים נטולי בחירה לחלוטין, והם מתוארים כאן לא רק כ"בעלי דעה", אלא כאילו בעלי יכולת עצמית הם, לחלוק על דבר ה' ח"ו! ולא זו בלבד, אלא מצינו כי האדמה אפילו הצליחה ב"מריה", והדבר אכן נותר כפי שרצתה, העצים אינם פרי!

כיצד ניתן להבין מאמרים אשר כאלו? והעניין, כפי שנראה בדברי רבותינו (עי' מכתב מאליהו ח"ב עמ' 124, ח"ג 220, ועוד):

הבריאה, של השי"ת היא. ולבריא זה יש טבע אותה הטביע באותה הבריאה. והטבע הבסיסי ביותר המשותף לכל יציר נוצר הוא שאין לבעוט ביוצר, שכן תכלית היצירה הוא - לפני הכל - לשרת את היוצר, שכן יצרו לתכליתו. ואם אינו עושה כן הרי שאינו עושה כטבעו. ולא למימרא שלא ירצה לעשות כן, אלא שלא יוכל לעשות כן, ומכאן יהיה לעור לם שורש לסירובו. ומובן כי אין הדבר סתירה לבחירה, בדיוק כפי שתאמר שסירוב השור לעקור לעצמו את העין למרות ציווי אדונו נובע ממרד וזדון.

והוא הדין לכאן, והכל נוגע לאותה בריאה "בעייתית", אשר "אדם" שמה. מציאותו הינה חידוש עצום ונורא. הוא "דומה למלאכי השרת" וגם "דומה לבהמה" (תגיגה טז), ושני הדמיונות התאחדו ביצירה אחת. כולו חומריות, וכולו רוחניות. ביכלתו להיות חפץ חיים, ובאותו הגוף להיות ח"ו היפוכו הגמור רחמנא לילצן. זהו עצם האדם. המ' לאכים ביטאו זאת בצורה נפלאה "אל יברא, שכולו שקרים" ואין לך שקר יותר גדול מאשר יצור שראשו בשמים ולי" בו במסעדה, והוא זה שעליו להחליט היכן מקומו האמיתי. תופעה זו נראית כחילול ה' שאין כמותו, שיש לשי"ת בעולמו בריאה של בעל רצון עצמאי שבאפשרותו למרוד בעל הרצון האמיתי העליון ב"ה. בריאה של השי"ת, שמראה בהתנהגותו כאילו יש מקומות בבריאה שהאדם הוא הקובע ולא בוראו ח"ו. וכל הבריאה התמרדה, לא נגד הקב"ה ח"ו - אלא כנגד דבר זה שכופים אותם להיות שותפים בדבר הנראה כחילול שמו ית'.

וממילא יתבאר: לומר לים - עד כאן תבא, תיראה היבשה! מה תכלית הדבר? הרי הוא מתן המקום לדרי היבשה, לפ' נותן מקום בו יהיו ויחיו בעלי בחירה, שתהיה להם היכולת להקיש ולומר, אם רגלי יציבות בארץ, משמע, הארץ שלי

ישנם כמה מאמרים מרבותינו הנוגעים לבריאת העולם, אשר יש להם מכנה משותף:

א. היה כל העולם מלא מים במים והארץ שקועה במים. אמר הקב"ה "ותראה היב" שה".

אמרו המים, "הרי העולם אנו מלאים, ועד עכשיו צר לנו. להיכן אנו הולכין?!" יהי שמו מבורך, בעט באוקיינוס, והרגו! (שמות רבה פרשה ט"ו)

ב. ... (האדמה) עברה על הצווי שאמר לה הקדוש ברוך הוא "עץ פרי עושה פרי" מה הפרי נאכל אף העץ נאכל, והיא לא עשתה כן, אלא "ותוצא הארץ דשא עץ עושה פרי". פרי נאכל, ואין העץ נאכל, לפיכך נתקללה "ארורה האדמה בעבור רך" (ילקוט שמעוני ח"א רמז ח)

ג. אמר רב יהודה אמר רב: בשעה שבקש הקדוש ברוך הוא לבראות את האדם, ברא כת אחת של מלאכי השרת, אמר להם: רצונכם, "נעשה אדם בצלמנו?" אמרו לפניו: רבונו של עולם, מה מעשיו? אמר להן: כך וכך מעשיו.

אמרו לפניו: רבונו של עולם "מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו?" הושיט אצבעו קטנה ביניהן, ושרפם, וכן כת שניה.

כת שלישית אמרו לפניו: רבונו של עולם, ראשונים שאמרו לפניך - מה הועילו? כל העולם כולו שלך הוא, כל מה שאתה רוצה לעשות בעולמך - עשה! (סנהדרין לח:)

התבוננו נא בשלשת המאמרים הללו, אשר כמותם יש עוד, ועניינם המרכזי שוה: האוקיינוס, הרי הוא הים הגדול, כביכול "סרב" למאמרו של השי"ת, וכאילו שהדבר בידו, עד שכביכול "לא היתה ברירה" והשי"ת שינה את צורת הדבר, ו"הרג את האוקיינוס" ורק אז נעשה דברו. כמו כן היה עם העצים, אלא שהפעם היה הדבר כביכול "יותר חמור", שכן העצים פשוט "המרו" את פי ה', והעצים, תחת היותם "עץ פרי" נהיו רק עושי פרי אך הם עצמם לא היו ראויים למאכל. והשי"ת הענישם אחר חטא האדם, אמנם על כל פנים הותר את העניין כמות שהוא. אף המלאכים כביכול נעשו ל"בעלי דעה עצמית" משל היו בעלי בחירה, דבר שאיננו נכון שכן אין המלאכים יותר בעלי בחירה מאשר הים או האדמה (עי' רמב"ם הלכות יסודי התורה פרק ב', ספר העקדה ברא' שית שער ח, וכן עי' משך חכמה שמות כ יח ועוד רבים מאוד), ובלשון חז"ל נראה כאילו הם כביכול "רצו להניא" את השי"ת מלברוא את האדם, והשי"ת כאן שרף את אותם מלאכים, וקיים רק את אותם המלאכים שכביכול "השלימו עם המציאות", אם כי נראה שאף הם לא היתה דעתם שונה מדעת קודמיהם.

לעילוי נשמת

הגאון המופלא **רבי יחזקאל קורן** זצ"ל בן הר"ר שלמה זצ"ל מראשי ישיבת קול תורה וישיבת דרכי שמואל נ.ל.ב.ע. כה תשרי תשפ"א הוקדש על ידי תלמידיו

לפניות בעניני העלון למייל זה: daasusevunah@gmail.com